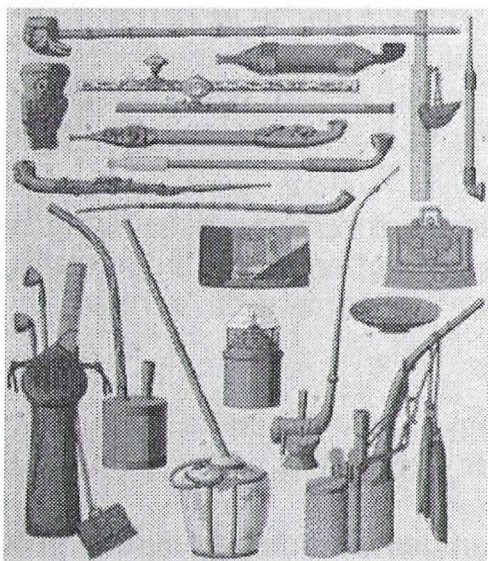
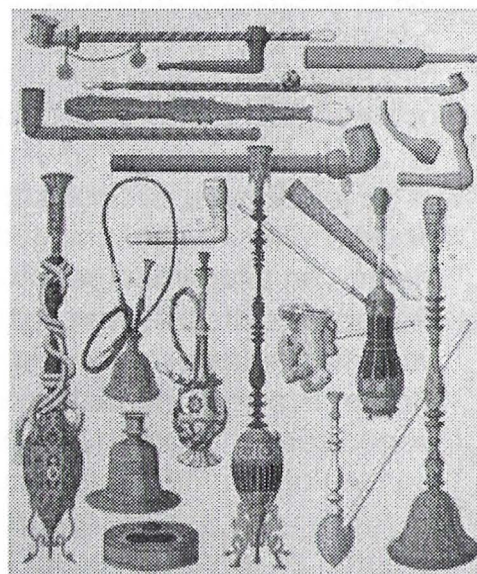

“Zeg me wat je rookt, ik zeg je wie je bent.”

Ron de Haan

De zes prenten van Rachinet zijn alom bekend, geliefd en gezocht bij verzamelaars en er is veelvuldig gebruik van gemaakt in de literatuur, zoals b.v. in “Antique Pipes auteur Benjamin Rapaport en Das Neue Tabago Buch uitgegeven door de firma Reemtsma in Hamburg. Deze zes kleuren litho's laten in een prachtige druk, opgehoogd met zilver en goud, een keur aan verschillende pijpen en rookattributen zien vanuit alle windstreken. Één afbeelding gewijd aan Europa, twee aan Afrika en drie aan Azië.

De litho's zijn afkomstig uit de boeken met de titel “Le Costume Historique “ van de auteur M.A. Rachinet en in 1888 gedrukt door de in Parijs gevestigde uitgever “Librarie de Firmin-Didot et Cie”. Er zijn diverse boekformaten uitgegeven de afmetingen van de litho's zijn gelijk, namelijk 15cm x 18cm. Wat niet aan een ieder bekend is, is dat al deze pijpen en rookattributen afkomstig zijn uit één collectie en wel die van Baron Oscar Amadeé de Watteville du Crabe. Baron de Watteville leefde van 1825-1901 en was een hoge ambtenaar op het ministerie van onderwijs in Parijs en na zijn pensionering werd hij een fanatiek pijpenverzamelaar.

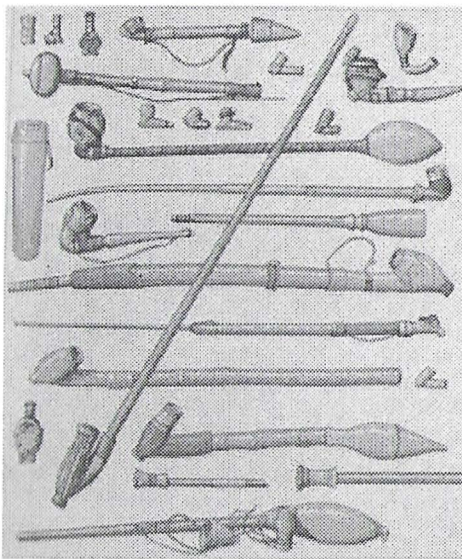
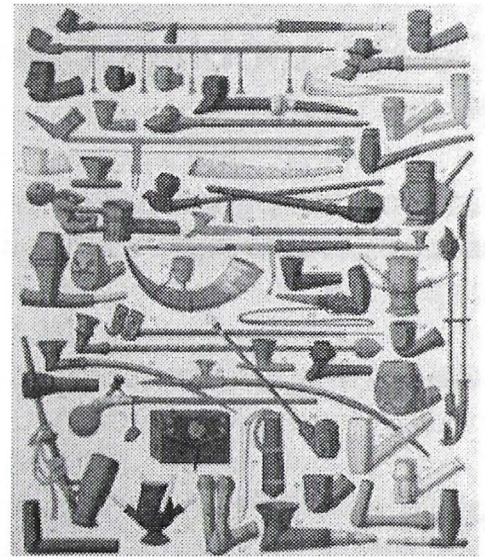

In de 19^e eeuw was er in het koloniale Europa een sterke stroming om de mensheid te classificeren op verschillende uiterlijke kenmerken met als belangrijkste de huidskleur, Watteville classificeerde de mensheid echter aan de hand van hun pijpen en rookgewoonten en was daarbij, gemeten naar onze huidige maatstaven, niet geheel vrij van discriminerende standpunten. Een van zijn bekende uitspraken, “Zeg me wat je rookt, ik zeg je wie je bent” is hier als titel gebruikt en dekt meteen de inhoud van dit artikel.

Watteville ging uit van het superieure van de Europese bevolking en nam dat als standaard. Hij vergeleek daar alle overige volkeren (rokers) in de wereld mee, soms verleidelijk kloppend maar zeer zeker ook vaak generaliserend! Hij liet zich daarbij met name leiden door de toepassingen en

gebruikte materialen van de pijpen. Er zijn in zijn visie luie volkeren maar ook werklustige volkeren, zuinige en verspillende volkeren en hij had nog vele andere toeschrijvingen.

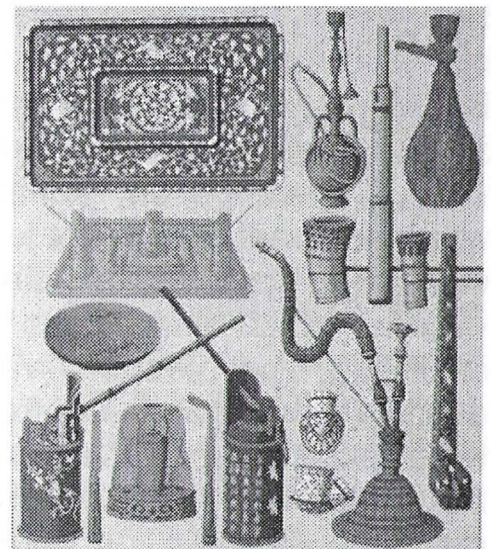
Zo kwam hij al snel tot de volgende uitspraken; Turken zijn met name lui want je kan niet de waterpijp roken en werken tegelijk maar de Bretonse vissers zijn daarentegen werklustig, zij roken korte kleipijpen die ze tijdens de visvangst in hun mond konden houden. Dit zijn slechts enkele van de soms curieuze bemerkingen gedaan door Watteville.

Maar laten we terug gaan naar de prenten samengesteld uit zijn collectie en ons niet te veel verliezen in zijn 19^e eeuwse standpunten. Als pijpen verzamelaar en met de zes prenten voor je op tafel zie je direct de enorme verscheidenheid aan pijpen en je bent verbluft over de blijkbaar onuitputtelijke vormen rijkdom. Het is, weliswaar met enige kennis en ervaring, niet zo verwonderlijk dat je in veel gevallen van de afgebeelde pijpen al snel de herkomst kan herleiden. Zo zien we de Kiseru uit Japan de Ulmer Kloben met als belangrijkste productie plaats Ulm, een klein dorp in midden Duitsland. Of de pijpen gerookt door de Hottentotten in Afrika, de ketel bestaat uit pijpjaarde en als steel is een koeienhoorn gebruikt.

We kunnen dus stellen dat we zijn manier en beweeg redenen tot classificeren van de pijpen aan de hand van de roker niet nodig hebben om de pijpen op hun herkomst te kunnen herleiden.

De omvangrijke collectie van Baron de Watteville is voor het nageslacht behouden gebleven en werd in 1912 geschonken aan het " Historisch Museum " in Bern.

EUROPE

EUROPA

EUROPA

Deze litho is afkomstig uit de boeken met de titel " Le Costume Historique " van de auteur M.A. Rachinet en in 1888 gedrukt door de in Parijs gevestigde uitgever "Librarie de Firmin-Didot et Cie. Zie artikel op p. 2114.

Op voorzijde kapt:

"Mercurius zittende op een baal koopwaar", zie artikel: "Kredietcrisis? Daar hadden we vroeger deze goden voor!" van Aad Kleijweg op p.2092.

Afbeelding linksboven:

Een reclamekaart voor van Nelle tabak, zeer waarschijnlijk door de firma Van Nelle uit Rotterdam zelf uitgegeven, zie p.2102

Afbeelding linksonder:

De foto komt uit het boek "In het Gooi" en is onderdeel uit van een fotocollage van Laren, Het zijn twee inwoners aan de kant van de sloot een pijpje stoppen. zie p.2102

Abonnement en betaling

Het abonnementsjaar loopt
1 Juli t/m 30 Juni.

Het blad verschijnt in Juli
Oktober, Januari en April

Nederland: €16.- per jaar
Buitenland: €22.- per jaar

Betalingen overmaken na
Giro 3823478 t.n.v.
Pijpelogische Kring Nede

*www.tabakspijp.nl
info@tabakspijp.nl*

*Kwartaalblad voor de
pijpenverzamelaar en
onderzoeker*

ISSN: 0924-4158

*Auteurs zijn verantwoordelijk
voor hun bijdragen.*